

บทที่ ๓

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตาคุณของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตาคุณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี เป็น การวิจัยและและพัฒนา (research and development: R&D) และใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory action research: PAR) การนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้ขอเสนอเป็น ๕ ตอนตามลำดับดังนี้

คำถามการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ ๑ นี้มุ่งแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามการวิจัยที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. สภาพปัจจุบันของพฤติกรรมความเมตตาคุณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรีเป็นอย่างไร
๒. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตาคุณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในระยะที่ ๑ นี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๒ ประการคือ

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของพฤติกรรมความเมตตาคุณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตาคุณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาความเมตตาคุณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรีเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research: PAR) โดยใช้เครื่องมือ สำหรับการวิจัยที่สร้างขึ้นและการสังเกตพฤติกรรม การสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและมีความถูกต้องมากที่สุด ดังนั้นการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้จึงกำหนดแนวทางในการวิจัยไว้ดังนี้

๑. กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียน ๒ ด้าน ดังนี้

- ๑.๑ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
- ๑.๒ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๒. ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย

๒.๑ ผู้ที่มีส่วนสำคัญ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๓ คน

๒.๒ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ประกอบไปด้วย

- ๒.๒.๑ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าฤทธิและครูประจำชั้น จำนวน ๖ คน
- ๒.๒.๒ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน ๖ คน
- ๒.๒.๓ ตัวแทนกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๔ คน
- ๒.๒.๔ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในหมู่บ้าน จำนวน ๒ คน
- ๒.๒.๕ ผู้ใหญ่บ้านบ้านท่าฤทธิ จำนวน ๑ คน
- ๒.๒.๖ วิชาการเจ้าอาวาสวัดท่าข้าม จำนวน ๑ รูป

๓. การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้นมาเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๑ ศึกษาตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

๓.๒ กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหาและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๓ นำเครื่องมือให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเพื่อให้มีความถูกต้องของการใช้ภาษาและความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูล ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยนั้นมีดังนี้

๓.๔ แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยตรง แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ ขนาดครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว สถานภาพของครอบครัว เป็นแบบเลือกตอบข้อเดียว

ตอนที่ ๒ เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียน จำนวน ๑๑ ข้อ ตัวเลือกคือ คือ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ ให้ตอบ ๑ ตัวเลือก

เกณฑ์ทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ใช่	ให้	๑	คะแนน
ไม่ใช่	ให้	๐	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	๐	คะแนน

เกณฑ์ระดับความรู้

ได้ ร้อยละ	๘๐	ขึ้นไป	ให้	มาก
ได้ ร้อยละ	๖๐-๗๙	ขึ้นไป	ให้	ปานกลาง
ได้ น้อยกว่า	๖๐	ต่ำลง	ให้	น้อย

ตอนที่ ๓ เป็นแบบทดสอบวัดเจตคติเกี่ยวกับความเมตตาากรุณาของนักเรียน จำนวน ๑๑ ข้อ ตัวเลือกคือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ให้ตอบ ๑ ตัวเลือก

เกณฑ์ระดับทดสอบเจตคติเห็น

เห็นด้วย	ให้	๒	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	๑	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	๐	คะแนน

เกณฑ์ระดับเจตคติ

ได้ ร้อยละ	๘๐	ขึ้นไป	ให้	มาก
ได้ ร้อยละ	๖๐-๗๙	ขึ้นไป	ให้	ปานกลาง
ได้ น้อยกว่า	๖๐	ต่ำลง	ให้	น้อย

ตอนที่ ๔ เป็นแบบวัดพฤติกรรมความเมตตาากรุณาของนักเรียนมีจำนวน ๒๐ ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ๕ ระดับ คือ เป็นประจำ ปฏิบัติทุกครั้ง บางครั้ง นานครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้ตอบ ๑ ตัวเลือกลักษณะข้อคำถามเป็นทั้งด้านบวกและด้านลบ

เป็นประจำ	ให้	๕	คะแนน
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	ให้	๔	คะแนน
เป็นบางครั้ง	ให้	๓	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	๑	คะแนน

๔.๔.๑ การประเมินระดับพฤติกรรมความเมตตาของนักเรียน โดยรวมอาศัย คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติตาม สวัสดิ์ ปทุมราช (๒๕๔๑, หน้า ๔๙) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับของการปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐	หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙	หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙	หมายถึง	ค่อนข้างดี

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายถึง	พอใช้
ค่าร้อยละ ๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายถึง	ยังต้องแก้ไข
เกณฑ์ค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรม		
ค่าร้อยละ ๘๐.๐๑ – ๑๐๐.๐๐	หมายถึง	ดีมาก
ค่าร้อยละ ๖๐.๐๑ – ๘๐.๐๐	หมายถึง	ดี
ค่าร้อยละ ๔๐.๐๑ – ๖๐.๐๐	หมายถึง	ค่อนข้างดี
ค่าร้อยละ ๒๐.๐๑ – ๔๐.๐๐	หมายถึง	พอใช้
ค่าร้อยละ ๐.๐๐ – ๒๐.๐๐	หมายถึง	ยังต้องแก้ไข

๓.๕ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูประจำชั้น และผู้ปกครองในด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียน

๓.๖ แบบสังเกตพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียน

๔. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : index of item – objective congruent) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน (รายชื่อปรากฏใน ภาคผนวก ข) แล้วนำข้อคำถามที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า ๐.๕ จำนวน ๑๑ ข้อคำถาม มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือ (try out) โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ประถมปีที่ ๔-๕ โรงเรียนอนุบาลวังม่วง ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มี ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๓๐ คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่า ความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ ๐.๗๖ นำค่าดัชนี ความสอดคล้องและค่าความเที่ยงของเครื่องมือมาปรับปรุงด้านภาษาของข้อคำถามและตัด ข้อความที่ไม่เหมาะสม เรียงข้อคำถามใหม่เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องแล้วนำไปให้คณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๕.๑ ชี้แจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อคำถามใน เครื่องมือและเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒

๕.๒ ผู้วิจัยออกไปเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าฤทธิ์ โดย การสัมภาษณ์เชิงลึกในระหว่างวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ – ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๖.๑ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล

๖.๒ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ด้วยข้อมูลทั่วไปของประชากรเป้าหมาย วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๖.๓ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ปัญหา อุปสรรคและความต้องการในการพัฒนาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบสร้างข้อสรุปตามกรอบความคิดการวิจัย

สภาพปัจจุบันของพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมายจากแบบสอบถาม หลังจากนั้นได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. คุณลักษณะทางประชากรและสังคมของนักเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปและลักษณะสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี มีรายละเอียดดังตาราง ๓

ตาราง ๓ จำนวนและร้อยละของคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

คุณลักษณะ	จำนวน (คน) N = ๒๓	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๗	๓๐.๔
หญิง	๑๖	๖๙.๖
ขนาดครอบครัว		
๑ - ๒ คน	๗	๓๐.๔
๓ - ๔ คน	๑๓	๕๖.๕
๕ - ๖ คน	๓	๑๓.๐
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
ประถมศึกษาปีที่ ๖ หรือต่ำกว่า	๕	๒๑.๗
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑ - ม.๓)	๗	๓๐.๔
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ - ม.๖)	๕	๒๑.๗

ตาราง ๓ (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน (คน) N = ๒๓	ร้อยละ
อนุปริญญา หรือ ปวส.	๒	๘.๗
ปริญญาตรี	๓	๑๓.๐
อื่นๆ	๑	๔.๓
อาชีพของผู้ปกครอง		
รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ	๑	๔.๓
ค้าขาย หรือ ธุรกิจ	๑	๔.๓
เกษตรกรรม หรือ กสิกรรม	๕	๒๑.๗
รับจ้าง	๑๓	๕๖.๕
ลูกจ้างบริษัท	๓	๑๓.๐
รายได้ของผู้ปกครอง		
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต่อเดือน	๑๑	๔๗.๘
ตั้งแต่ ๓,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน	๕	๒๑.๗
ตั้งแต่ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน	๖	๒๖.๕
ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป ต่อเดือน	๑	๔.๓
สถานภาพของครอบครัว		
อาศัยอยู่กับตาและยาย	๑	๔.๓
อาศัยอยู่กับแม่และน้อง	๓	๑๓.๐
อาศัยอยู่กับพ่อและน้อง	๔	๑๗.๔
อาศัยอยู่กับปู่และย่า	๑	๔.๓
อาศัยอยู่กับลุงและป้า	๒	๘.๗
อื่นๆ (พ่อแม่ลูก)	๑๒	๕๒.๒

จากตาราง ๓ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๖๘.๖) ปัจจุบันขนาดครอบครัวส่วนใหญ่มีการอาศัยอยู่ด้วยกัน ๓ - ๔ คน (ร้อยละ ๕๖.๕) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ๗ คน จบ ม.๑ - ม.๓ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ ส่วนอาชีพของผู้ปกครอง มีอาชีพรับจ้าง ๑๓ คน (ร้อยละ ๕๖.๕) รายได้ของผู้ปกครองส่วนมากต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต่อเดือน มี ๑๑ คน (ร้อยละ ๔๗.๘) ส่วนปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา (ร้อยละ ๕๒.๒)

๒. สภาพปัจจุบันของความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตาคุณานักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตามกรอบการวิจัยโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี ทั้งจากแบบสอบถาม การสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์หรือสอบถามผู้ปกครองและครูประจำชั้น ซึ่งขอเสนอผลตามวิธีการในการเก็บข้อมูลดังนี้

๒.๑ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕

๒.๑.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๔ ร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

ข้อ	ข้อความ	นักเรียนที่รู้และเข้าใจ		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
๑.	ความเมตตาคือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์	๑๒	๕๒.๒	น้อย
๒.	ความกรุณาคือความสงเคราะห์ให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์	๖	๒๖.๑	น้อย
๓.	บอช่วยเหลือนกที่ตกน้ำ แสดงว่าบอเป็นคนมีความเมตตากรุณา	๑๘	๗๘.๓	ปานกลาง
๔.	แถมเห็นลูกนกตกจากต้นไม้ตกก็กักอยู่แถมเลยช่วยลูก นกตัวนั้นเอากลับขึ้นไปสู่รังเดิมแสดงว่าแถมเป็นคนมีความเมตตากรุณา	๒๑	๙๑.๓	มาก
๕.	ต่ายขับรถจักรยานยนต์ไปอำเภอ เห็นคนบาดเจ็บข้างถนนต่ายเกิดอาการกลัวและไปบอกตำรวจให้มาพาคนบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาลที่อำเภอแต่หมอก็ช่วยชีวิตเขา ไม่ได้แสดงว่าต่ายมีความเมตตากรุณา	๑๕	๖๕.๒	ปานกลาง
๖.	โต้งเห็นสุนัขเข้าไปโรงอาหารเวลาพักเที่ยงจึงโยนเศษอาหารที่รับประทานอยู่ให้สุนัขแสดงว่าโต้งมีความเมตตากรุณา	๑๑	๔๗.๘	น้อย



ตาราง ๔ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	นักเรียนที่รู้และเข้าใจ		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
๗.	นนท์เห็นเพื่อนกำลังยกขยะไปทิ้งนอกโรงเรียนเพื่อที่รถเก็บขยะจะมาเก็บนนท์เห็นเพื่อนหนักมากจึงมาช่วย แสดงว่านนท์มีความเมตตากรุณา	๑๙	๘๒.๖	มาก
๘.	ส้มช่วยนกที่ถูกยิงบินมาตกต่อหน้าเธอเลยช่วยรักษาให้ จนหายดีและปล่อยไปแสดงว่าเธอมีความเมตตา กรุณา ต่อสัตว์	๑๙	๘๓.๖	มาก
๙.	ต้องช่วยน้องที่บาดเจ็บจากการเหยียบเศษแก้วโดยพา น้องไปปฐมพยาบาลและพาไปหาคุณครู แสดงว่าต้อง มีความเมตตากรุณา	๒๐	๘๗	มาก

จากตาราง ๔ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตา กรุณา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

๑) ในระดับมาก ๔ ข้อ คือ ข้อ ๔ แต้มเห็นลูกนกตกจากต้นไม้ตกก็กัก อยู่แต่ไม่เลยช่วยลูกนกตัวนั้นเอากลับขึ้นไปสู่รังเดิมแสดงว่าแต้มเป็นคนมีความเมตตา กรุณา (ร้อยละ ๙๑.๓) ข้อ ๗ นนท์เห็นเพื่อนกำลังยกขยะไปทิ้งนอกโรงเรียนเพื่อที่รถเก็บขยะจะมาเก็บนนท์ เห็นเพื่อนหนักมากจึงมาช่วยแสดงว่านนท์มีความเมตตา กรุณา (ร้อยละ ๘๒.๖) ข้อ ๘ ส้มช่วย นกที่ถูกยิงบินมาตกต่อหน้าเธอเลยช่วยรักษาให้จนหายดีและปล่อยไปแสดงว่าเธอมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ (ร้อยละ ๘๓.๖) ข้อ ๙ ต้องช่วยน้องที่บาดเจ็บจากการเหยียบเศษแก้วโดยพาน้อง ไปปฐมพยาบาลและพาไปหาคุณครู แสดงว่าต้องมีความเมตตา กรุณา (ร้อยละ ๘๗)

๒) ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือ ข้อ ๓ บอยช่วยเหลือนกที่ตกน้ำ แสดงว่าบอยเป็นคนมีความเมตตา กรุณา.(ร้อยละ ๗๘.๓).ข้อ ๕ ต่ายขับรถจักรยานยนต์ไป อำเภอ เห็นคนบาดเจ็บข้างถนนต่ายเกิดอาการกลัวและไปบอกตำรวจให้มาพาคนบาดเจ็บไปส่ง โรงพยาบาลที่อำเภอแต่หมอก็ช่วยชีวิตเขาไม่ได้แสดงว่าต่ายมีความเมตตา กรุณา.(ร้อยละ ๖๕.๒)

๓) ในระดับน้อย ๓ ข้อ คือ ข้อ ๑ ความเมตตา คือความปรารถนาให้ ผู้อื่นพ้นทุกข์ (ร้อยละ ๕๒.๒) ข้อ ๒ ความกรุณา คือความสงเคราะห์ให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์

(ร้อยละ ๒๖.๑) ข้อ ๖ โด่งเห็นสุนัขเข้าไปโรงอาหารเวลาพักเที่ยงจึงโยนเศษอาหารที่รับประทานอยู่ให้สุนัขแสดงว่าโด่งมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๔๗.๘)

๒.๑.๒ ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๕ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

ข้อ	ข้อความ	นักเรียนที่รู้และเข้าใจ		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
๑.	แถมเห็นกิ่งกือแล้วจับไปวางลงที่พื้นถือว่าแถมมีความเมตตากรุณา	๖	๒๖.๒	น้อย
๒.	น้อยเป็นเจ้าของที่มูลนิธิปอเต็กตั้งแสดงว่าน้อยมีความเมตตากรุณา	๑๔	๖๐.๙	ปานกลาง

จากตาราง ๕ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๑) ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ คือ ข้อ ๒ น้อยเป็นเจ้าของที่มูลนิธิปอเต็กตั้งแสดงว่าน้อยมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๖๐.๙)

๒) ในระดับน้อย ๑ ข้อ คือ ข้อ ๑ แถมเห็นกิ่งกือแล้วจับไปวางลงที่พื้นถือว่าแถมมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๒๖.๒)

๒.๒ ระดับเจตคติเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕

๒.๒.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๖ ระดับเจตคติเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕
โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

ข้อ	ข้อความ	นักเรียนที่รู้และเข้าใจ		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับ ความรู้
๑.	การช่วยเหลือมดที่กำลังจมน้ำเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ	๑๘	๗๘.๓	ปานกลาง
๒.	การช่วยเหลือเพื่อนและครูมาตลอดเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ	๒๐	๘๗.๐	มาก
๓.	นนท์ได้ไปช่วยเพื่อนบ้านที่เสียชีวิตไป โดยไม่คิดค่าแรง แสดงว่านนท์มีความเมตตากรุณา	๑๙	๘๒.๖	มาก
๔.	วิชัยเก็บขยะบริเวณบ้านและที่สาธารณะแสดงว่าวิชัยมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น	๒๓	๑๐๐	มาก
๕.	บอลนั่งรถบัสไปกับชม บอลเห็นชมไม่สบายเกิดอาการจะ อาเจียนบอลเลยช่วยเอาถุงพลาสติกมาให้ชมและช่วยปฐมพยาบาล แสดงว่าบอลเป็นคนมีความเมตตากรุณา	๑๗	๗๓.๙	ปานกลาง
๖.	มีนกับเพื่อนกำลังกินมะม่วงด้วยกัน มีนปอกผลมะม่วงจนพอประมาณให้เพื่อนกินด้วย แสดงว่ามีนมีความเมตตากรุณา	๒๑	๙๑.๓	มาก
๗.	กุงอยู่หอพักกับเพื่อน วันหนึ่งกุงได้เข้าห้องน้ำเห็นในห้องน้ำไม่สะอาดกุงได้ทำความสะอาดห้องน้ำ แสดงว่ากุงมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อน	๑๕	๖๕.๒	ปานกลาง
๘.	ปุ๋ยไปโรงเรียนเวลาพักเที่ยง ปุ๋ยได้ซื้อผลไม้มาแบ่งให้เพื่อนๆ แสดงว่าปุ๋ยมีความเมตตากรุณา	๒๑	๙๑.๓	มาก
๙.	ปุ่มช่วยครอบครัวเลี้ยงวัวในวันหยุดของโรงเรียน แสดงว่าเด็กหญิงปุ่มมีความเมตตากรุณาต่อพ่อแม่	๑๙	๘๒.๖	มาก
๑๐.	หอมสุขได้มาปล่อยปลาที่วัดอยู่เป็นประจำและช่วยบริจาคเงินเมื่อเห็นที่วัดมีงานศพ แสดงว่าหอมสุขเป็นคนที่มีความเมตตากรุณา	๒๐	๘๗.๐	มาก

จากตาราง ๖ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

๑) ในระดับมาก ๗ ข้อ คือ ข้อ ๒ เด็กชายจิตช่วยเหลือเพื่อนและครูมาตลอดแสดงว่า เด็กชายจิตเป็นคนมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๙๕.๗) ข้อ ๓ นนท์ได้ไปช่วยเพื่อนบ้านที่เสียชีวิตไปโดยไม่คิดค่าแรงแสดงว่านนท์มีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๙๕.๗) ข้อ ๔ วิชัยเก็บขยะบริเวณบ้านและที่สาธารณะแสดงว่าวิชัยมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น (ร้อยละ ๑๐๐) ข้อ ๖ มีนกับเพื่อนกำลังกินมะม่วงด้วยกัน มีนปอกผลมะม่วงจนพอประมาณให้เพื่อนกินด้วยแสดงว่ามีนมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๙๑.๓) ข้อ ๘ ปุ้ยไปโรงเรียนเวลาพักเที่ยง ปุ้ยได้ซื้อผลไม้มาแบ่งให้เพื่อนๆ แสดงว่าปุ้ยมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๙๑.๓) ข้อ ๙ ปุ้มช่วยครอบครัวเลี้ยงวัวในวันหยุดของโรงเรียน แสดงว่า เด็กหญิงปุ้มมีความเมตตากรุณาต่อพ่อแม่ (ร้อยละ ๘๒.๖) ข้อ ๑๐ หมอสุขได้มาปล่อยปลาที่วัดอยู่เป็นประจำและช่วยบริจาคเงินเมื่อเห็นที่วัดมีงานศพ แสดงว่าหมอสุขเป็นคนที่มีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๘๗.๐)

๒) ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ คือ ข้อ ๑ การช่วยเหลือมดที่กำลังจมน้ำเป็นการแสดงถึงความมีเมตตากรุณา (ร้อยละ ๗๘.๓) ข้อ ๕ บอลนั่งรถบัสไปกับชม บอลเห็นชมไม่สบายเกิดอาการจะอาเจียนบอลเลยช่วยเอาถุงพลาสติกมาให้ชมและช่วยปฐมพยาบาล แสดงว่าบอลเป็นคนมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๗๓.๙) ข้อ ๖ มีนกับเพื่อนกำลังกินมะม่วงด้วยกัน มีนปอกผลมะม่วงจนพอประมาณให้เพื่อนกินด้วย แสดงว่ามีนมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๙๑.๓)

๒.๒.๒ ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๗ ระดับเจตคติเกี่ยวกับความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

ข้อ	ข้อความ	นักเรียนที่รู้และเข้าใจ		
		จำนวน (คน)	ร้อย ละ	ระดับ ความรู้
๑.	คุณป้า मैंนอยู่บ้านมีความรู้สึกไม่สบายใจ เพราะนึกภาพ เวลาฆ่าปลาเป็นๆ คุณป้า मैंนเลยซื้อปลามาปล่อยที่หลังวัดแสดงว่าป้า मैंนมีความเมตตากรุณา	๑๔	๖๐.๘	ปานกลาง

จากตาราง ๗ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติเกี่ยวกับความเมตตาการุณา ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๑) ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ คือ ข้อ ๑ คุณป้าแม่ณอยู่บ้านมีความรู้สึกไม่สบายใจ เพราะนึกภาพเวลาฆ่าปลาเป็นๆ คุณป้าแม่ณเลยซื้อปลามาปล่อยที่หลังวัดแสดงว่า ป้าแม่ณมีความเมตตาการุณา (ร้อยละ ๖๐.๙)

๒.๓ ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับความเมตตาการุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ ๔ - ๕

๒.๓.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๘ ระดับพฤติกรรมความเมตตาการุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วน	
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ พฤติกรรม
๑. ช่วยครูถือของเข้าห้องเรียน	๒.๙๕	๐.๖๕	ค่อนข้างดี
๒. ช่วยห้ามเพื่อนที่กำลังทะเลาะกันในโรงเรียน	๒.๘๗	๑.๒๒	ค่อนข้างดี
๓. ช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บทุกๆ ชนิด	๒.๘๖	๑.๑๓	ค่อนข้างดี
๔. จัดรองเท้าให้เพื่อนเมื่อเพื่อนเรียงรองเท้าไม่เป็นระเบียบ	๓.๓๐	๑.๑๕	ค่อนข้างดี
๕. ช่วยคุณครูปิดประตูหน้าต่างปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเวลาเลิกเรียน	๓.๘๒	๑.๑๐	ดี
๖. เมื่อนักเรียนพบขยะในและนอกโรงเรียนเก็บไปทิ้งลงในถังขยะ	๓.๕๗	๑.๑๒	ดี
๗. เมื่อเห็นคนแก่เดินถือของมานักเรียนรีบเข้าไปช่วย	๓.๑๓	๑.๓๖	ค่อนข้างดี
๘. ช่วยครูล้างภาชนะและเก็บสถานที่ทานอาหารให้สะอาดเหมือนเดิมเวลาทานอาหารเที่ยง	๒.๙๑	๑.๒๘	ค่อนข้างดี

ตาราง ๘ (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ พฤติกรรม
๙. ช่วยเหลือคุณครูและเพื่อนในเวลาทำงาน	๓.๑๓	๑.๒๖	ค่อนข้างดี
๑๐. ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน	๔.๔๘	๐.๗๓	ดี
๑๑. เสียสละที่นั่งให้กับผู้สูงอายุและคนมีครรถ์นั่ง บนรถเมล์	๓.๑๓	๑.๑๔	ค่อนข้างดี
๑๒. ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ในเวลาเรียนและ เวลาทำงานร่วมกัน	๔.๐๐	๑.๑๓	ดี
๑๓. ไปช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่และที่ต่างๆ	๓.๓๐	๑.๐๖	ค่อนข้างดี
๑๔. หุงหาอาหารไว้ให้ผู้ปกครองเวลาทำนกลับมาจาก จากทำงาน	๓.๕๒	๑.๒๔	ดี
๑๕. แบ่งเบาภาระจากการเลี้ยงน้องของพ่อแม่	๓.๐๐	๑.๔๑	ค่อนข้างดี
๑๖. ช่วยแม่ถือของเวลาไปซื้อของที่ตลาด	๓.๕๗	๑.๔๑	ดี

จากตาราง ๘ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความเมตตาคุณธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

๑) ในระดับดี ๖ ข้อ คือ ข้อ ๕. ช่วยคุณครูปิดประตูหน้าต่างปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเวลาเลิกเรียน (ร้อยละ ๓.๘๒) ข้อ ๖ เมื่อนักเรียนพบขยะในและนอกโรงเรียนเก็บไปทิ้งลงในถังขยะ (ร้อยละ ๑.๑๒) ข้อ ๑๐ ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน (ร้อยละ ๔.๔๘) ข้อ ๑๒ ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ในเวลาเรียนและเวลาทำงานร่วมกัน (ร้อยละ ๔.๐๐) ข้อ ๑๔ หุงหาอาหารไว้ให้ผู้ปกครองเวลาทำนกลับมาจากทำงาน (ร้อยละ ๓.๕๒) ข้อ ๑๖ ช่วยแม่ถือของเวลาไปซื้อของที่ตลาด (ร้อยละ ๓.๕๗)

๒) ในระดับค่อนข้างดี ๑๐ ข้อ คือ ข้อ ๑ ช่วยครูถือของเข้าห้องเรียน (ร้อยละ ๒.๘๕) ข้อ ๒ ช่วยห้ามเพื่อนที่กำลังทะเลาะกันในโรงเรียน (ร้อยละ ๒.๘๗) ข้อ ๓ ช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บทุกๆ ชนิด (ร้อยละ ๒.๘๖) ข้อ ๔ จัดรองเก้าอี้ให้เพื่อนเมื่อเพื่อนเรียงรองเก้าอี้ไม่เป็นระเบียบ (ร้อยละ ๓.๓๐) ข้อ ๗ เมื่อเห็นคนแก่เดินถือของมานักเรียนรีบเข้าช่วย (ร้อยละ ๓.๑๓) ข้อ ๘ ช่วยครูล้างภาชนะและเก็บสถานที่ทานอาหารให้สะอาดเหมือนเดิมเวลาทานอาหารเที่ยง (ร้อยละ ๒.๙๑) ข้อ ๙ ช่วยเหลือคุณครูและเพื่อนในเวลาทำงาน (ร้อยละ

๓.๑๓) ข้อ ๑๑ เสียสละที่นั่งให้กับผู้สูงอายุและคนมีครรภ์นั่งบนรถเมล์ (ร้อยละ ๓.๑๓) ข้อ ๑๓ ไปช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่และที่ต่างๆ (ร้อยละ ๓.๓๐) ข้อ ๑๕ แบ่งเบาภาระจากการเลี้ยงน้องของพ่อแม่ (ร้อยละ ๓.๐๐)

๒.๓.๒ ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๙ ระดับพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วน	
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ พฤติกรรม
๑. ไม่รังแกสัตว์ชนิดต่างๆ	๒.๑๔	๑.๔๒	พอใช้
๒. ปล่อยสัตว์ชนิดต่างๆ	๓.๒๓	๑.๓๑	ค่อนข้างดี
๓. ห้ามเพื่อนที่กำลังจะรังแกสัตว์	๒.๙๕	๑.๒๔	ค่อนข้างดี
๔. ให้อาหารสัตว์ชนิดต่างๆ	๓.๓๕	๑.๓๔	ค่อนข้างดี

จากตาราง ๙ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความเมตตากรุณา ด้านการไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๑) ในระดับค่อนข้างดี ๓ ข้อ คือ ข้อ ๒ ปล่อยสัตว์ชนิดต่างๆ (ร้อยละ ๓.๒๓) ข้อ ๓ ห้ามเพื่อนที่กำลังจะรังแกสัตว์ (ร้อยละ ๒.๙๕) ข้อ ๔ ให้อาหารสัตว์ชนิดต่างๆ (ร้อยละ ๓.๓๕)

๒) ในระดับพอใช้ ๑ ข้อ คือ ข้อ ๑ ไปรังแกสัตว์ชนิดต่างๆ (ร้อยละ ๒.๑๔)

๒.๒ จากข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ สอบถาม พูดคุยกับคุณครูและผู้ปกครองเพื่อศึกษาสภาพความเมตตากรุณาต่อตนเองและต่อโรงเรียนของนักเรียนพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ ขาดความเมตตากรุณาต่อตนเองต่อโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมที่บ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของคุณครูและผู้ปกครองที่ว่า

๒.๒.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

ครู "...ในการช่วยเหลือครูแบ่งเบาภาระจากครู มีบ้างถ้านักเรียนเห็นครู
ถือของก็ช่วยครูอยู่ แต่ก็มีบางคนเห็นแล้วก็หนีเลยรับเด็ก..."

ผู้ปกครอง "...เด็กเขาไม่ค่อยช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของครอบครัวสัก
เท่าไรค่ะ พ่อแม่และพี่ต้องบอกทุกอย่าง"

ผู้ปกครอง "...เวลาวันหยุดก็ไม่ค่อยอยู่บ้าน ชอบไปบ้านเพื่อน ไปเอาไก่
มาตี กันเล่นอยู่ที่บ้านเพื่อนพอเวลาเย็นก็กลับบ้าน..."

๒.๒.๒ ด้านไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

ครู "...เด็กนักเรียนที่นี่ จะมีความเมตตากรุณาอยู่ในระดับปานกลางครับ
แต่ก็มีบางคนชอบรังแกน้องเพื่อความสนุกของตนเองครับพระ
อาจารย์เด็กเข้าล้อน้องเล่นนะครับ..."

ครู "...ในการทำร้ายสัตว์รังแกสัตว์ก็มีบ้าง ส่วนมากไม่ค่อยมีสักเท่าไร
ครับ."

ครู "...การช่วยเหลือครูเก็บสิ่งของต่าง ๆ เข้าที่เดิมต้องบอกบ้างบางครั้ง
ครับ ส่วนมากก็ เก็บไม่เป็นระเบียบเท่าที่ควร..."

ครู "...เด็กส่วนมากไม่ได้รับประทานอาหารเข้ามาด้วยครับ พระอาจารย์
นักเรียนอยู่ที่บ้านก็จะทำอาหารเองกันทั้งนั้นครับ..."

ผู้ปกครอง "...แม้แต่การช่วยพี่เขาเก็บที่นอนและเสื้อผ้าของตนเองเอาไป
ทำความสะอาดยังไม่ทำเลยคะ บางครั้งแม่ก็ต้องเก็บให้ ทำให้
หมด..."

ผู้ปกครอง "...ส่วนมากงานที่บ้านพี่เขาก็ทำ ส่วนเด็กไม่มีมาช่วยพี่เขาทำ
เลย ว่างกระเป๋านักเรียนได้ก็ไปเล่นเป็นประจำ..."

สรุปได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ขาดความเมตตากรุณาทั้งต่อตนเองต่อ
โรงเรียนและต่อสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เช่น เวลาทำงานต้องมีคนควบคุมและออกคำสั่งตลอดงานถึง
จะเรียบร้อย ชอบเกี่ยงกันในเวลาทำงาน ห่วงแต่เล่นมากเกินไปไม่คำนึงถึงผลของงานที่จะ
ออกมา ไม่มีความเมตตาต่อคุณครูที่ให้วาระการทำเวรที่ได้รับมอบหมาย ของใช้ส่วนรวมใช้แล้ว
ก็ไม่เก็บ เวลาอยู่บ้านก็ไม่ได้ช่วยแบ่งเบาภาระให้พ่อแม่บ้าง เช่น ไม่เก็บที่นอน ไม่ค่อยซักผ้า
ไม่ช่วยทำงานบ้าน ทางโรงเรียนก็ไม่ค่อยมีกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติ
เท่าที่ควร พอมีปัญหา ก็จะอบรมกันที่หนึ่งด้านหน้าเสาธงเวลาเช้าและเย็นตาเหตุการณ์ของแต่ละ
ละวัน ส่วนผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก เพราะมีว่แต่ทำงานต้องออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ ไม่มี
เวลาทำอาหารให้ลูกอีกด้วย

๒.๓ ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียน ตลอด ๑ สัปดาห์

จากการสังเกตพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ ๔ - ๕ พบว่า นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความเมตตากรุณา ขาดจิตสำนึกในการสร้างลักษณะนิสัยความเมตตากรุณาและนักเรียนส่วนใหญ่จะห่วงเล่นมากกว่าเรื่องอื่นๆ จึงขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองตนเองไม่ว่าจะเป็นเรื่องความ การช่วยเหลือน้อง การช่วยเหลือเพื่อนๆ การช่วยเหลือคุณครูหรือแม้กระทั่งเรื่องการทำหน้าที่ วาระที่คุณครูมอบให้ ถ้าสังเกตเป็นรายบุคคลจะเห็นได้ชัดเจนเลยว่า นักเรียนบางคนจะไม่ค่อย เอาใจใส่กับตัวเอง ห่วงแต่เพื่อนที่คอยห่วงแต่เล่น ต้องอาศัยการย้ำและเตือนบ่อยๆจากคุณครู ตลอดมา ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นได้เริ่มสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ตั้งแต่วันที่ ๒๒ - ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ รวม ๕ วัน โดยได้บันทึกไว้ในแบบสังเกตที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น การสังเกตในครั้งนี้ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นได้ทำการสังเกตเป็นลักษณะรายบุคคล เพื่อเจาะลึกให้รู้ถึงพฤติกรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ ตามความเป็นจริงให้ได้มากที่สุด ผลการสังเกต พฤติกรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนนั้น ขอนำเสนอตั้งตาราง ๑๐ ดังนี้

๒.๓.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๑๐ การสังเกตพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

พฤติกรรม	นักเรียนที่ปฏิบัติทุกวัน		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับพฤติกรรม
๑. การช่วยเหลือเพื่อนและน้องในโรงเรียน			
๑.๑ ช่วยสอนเพื่อนอ่านหนังสือ	๑๐	๔๓.๕	ค่อนข้างดี
๑.๒ ช่วยเหลือเพื่อนทำการบ้านด้วยกัน	๘	๓๔.๘	พอใช้
๑.๓ ช่วยน้องล้างจานในโรงอาหาร	๘	๓๔.๘	พอใช้
๑.๔ ช่วยเหลือน้องทำความสะอาดห้องน้ำ	๑๐	๔๓.๕	ค่อนข้างดี
๒. การช่วยเหลือคุณครู			
๒.๑ ช่วยครูถือของเมื่อเห็น	๑๒	๕๒.๒	ค่อนข้างดี

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

พฤติกรรม	นักเรียนที่ปฏิบัติทุกวัน		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับพฤติกรรม
๒. การช่วยเหลือคุณครู (ต่อ)			
๒.๒ ช่วยครูปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเลิกใช้	๑	๔.๓	ยังต้องแก้ไข
๒.๓ ช่วยครูทำความสะอาดห้องเรียนหลังเลิกเรียน	๑๕	๖๕.๒	ดี
๓. การช่วยเหลือโรงเรียน			
๓.๑ ไม่ทิ้งเศษและขยะในโรงเรียน	๑๖	๖๙.๖	ดี
๓.๒ ไม่ทำลายสิ่งของต่างๆ ของโรงเรียน	๑๗	๗๓.๙	ดี
๓.๓ ช่วยกันรักษาห้องสมุดให้เป็นระเบียบ	๙	๓๙.๑	พอใช้
๓.๔ ช่วยกันเก็บไม้กวาดและไม้ถูพื้นให้เรียบร้อย	๒	๘.๗	ยังต้องแก้ไข

จากตาราง ๑๐ ที่ผู้วิจัยพร้อมกับครูประจำชั้นได้ร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความเมตตา กรุณาของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความเมตตา กรุณา ด้าน การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น คิดเป็นร้อยละมี ๑๑ ข้อคือ ข้อ ๑.๑ ช่วยสอนเพื่อนอ่านหนังสือ (ร้อยละ ๔๓.๕) ข้อ ๑.๒ ช่วยเหลือเพื่อนทำการบ้านด้วยกัน (ร้อยละ ๓๔.๘) ข้อ ๑.๓ ช่วยน้องล้างจานในโรงอาหาร (ร้อยละ ๓๔.๘) ข้อ ๑.๔ ช่วยเหลือน้องทำความสะอาดห้องน้ำ (ร้อยละ ๔๓.๕) ข้อ ๑.๒ ช่วยครูถือของเมื่อเห็น (ร้อยละ ๕๒.๒) ข้อ ๒.๒ ช่วยครูปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเลิกใช้ (ร้อยละ ๔.๓) ข้อ ๒.๓ ช่วยครูทำความสะอาดห้องเรียนหลังเลิกเรียน (ร้อยละ ๖๕.๒) ข้อ ๑.๓ ไม่ทิ้งเศษและขยะในโรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.๖) ข้อ ๓.๒ ไม่ทำลายสิ่งของต่างๆ ของโรงเรียน (ร้อยละ ๗๓.๙) ข้อ ๓.๓ ช่วยกันรักษาห้องสมุดให้เป็นระเบียบ (ร้อยละ ๓๙.๑) ข้อ ๓.๔ ช่วยกันเก็บไม้กวาดและไม้ถูพื้นให้เรียบร้อย (ร้อยละ ๘.๗)

๒.๓.๒ ด้านไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ์ ผลสรุปได้ดังนี้

ตาราง ๑๑ การสังเกตพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕
โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

พฤติกรรม	นักเรียนที่ปฏิบัติทุกวัน		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ระดับพฤติกรรม
๑. ไม่รังแกซึ่งกันและกัน			
๑.๑ ไม่รังแกน้องและเพื่อน ในและ นอกโรงเรียน	๑๖	๖๙.๖	ปานกลาง
๑.๒ ช่วยห้ามเพื่อนและน้องที่รังแกซึ่ง กันและกัน	๑๗	๗๓.๙	ปานกลาง
๒. ไม่รังแกสัตว์			
๒.๑ ไม่รังแกสัตว์เพื่อความสนุกสนาน	๑๕	๖๕.๒	ปานกลาง
๒.๒ ไม่นำสัตว์มากักขังทรมานเล่น	๑๐	๔๓.๕	น้อย
๓. ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวของ ตน			
๓.๑ ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน	๑๘	๗๘.๓	ปานกลาง
๓.๒ วันหยุดช่วยพ่อแม่ทำงานนอก บ้าน	๑๒	๕๒.๒	น้อย

จากตาราง ๑๑ ที่ผู้วิจัยพร้อมกับครูประจำชั้นได้ร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความเมตตากรุณาของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความเมตตากรุณา ด้านไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์ คิดเป็นร้อยละมี ๖ ข้อคือ ข้อ ๑.๑ ไม่รังแกน้องและเพื่อน ในและนอกโรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.) ข้อ ๑.๒ ช่วยห้ามเพื่อนและน้องที่รังแกซึ่งกันและกัน (ร้อยละ ๗๓.๙) ข้อ ๒.๑ ไม่รังแกสัตว์เพื่อความสนุกสนาน (ร้อยละ ๖๕.๒) ข้อ ๒.๒ ไม่นำสัตว์มากักขังทรมานเล่น (ร้อยละ ๔๓.๕) ข้อ ๓.๑ ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน (ร้อยละ ๗๘.๓) ข้อ ๓.๒ วันหยุดช่วยพ่อแม่ทำงานนอกบ้าน (ร้อยละ ๕๒.๒)

ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียน จากนั้นได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของข้อมูล ซึ่งพบปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

๑. ปัญหาของการขาดความเมตตากรุณาของนักเรียน

๑.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

๑) โด่งเห็นสุนัขเข้าไปโรงอาหารเวลาพักเที่ยงจึงโยนเศษอาหารที่รับประทานอยู่ให้สุนัขแสดงว่าโด่งมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๔๗.๘)

๒) ความกรุณาคือความสงเคราะห์ให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ (ร้อยละ ๒๖.๑)

๓) นนท์เห็นเพื่อนกำลังยกขยะไปที่นอกโรงเรียนเพื่อที่รถเก็บขยะจะมาเก็บ นนท์เห็นเพื่อนหนักมากจึงมาช่วย แสดงว่านนท์มีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๘๒.๖)

๔) กุ้งอยู่หอพักกับเพื่อน วันหนึ่งกุ้งได้เข้าห้องน้ำเห็นในห้องน้ำไม่สะอาดกุ้งได้ทำความสะอาดห้องน้ำ แสดงว่ากุ้งมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อน (ร้อยละ ๖๕.๒)

๕) บอลนั่งรถบัสไปกับชม บอลเห็นชมไม่สบายเกิดอาการจะอาเจียนบอลเลยช่วยเอาถุงพลาสติกมาให้ชมและช่วยปฐมพยาบาล แสดงว่า บอลเป็นคนมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๗๓.๙)

๖) ช่วยครูถือของเข้าห้องเรียน ($\mu=๒.๙๕$)

๗) ช่วยห้ามเพื่อนที่กำลังทะเลาะกันในโรงเรียน ($\mu=๒.๘๗$)

๘) ช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บทุกๆ ชนิด ($\mu=๒.๘๖$)

๙) ช่วยครูล้างภาชนะและเก็บสถานที่ทานอาหารให้สะอาดเหมือนเดิมเวลาทานอาหารเที่ยง ($\mu=๒.๘๑$)

๑๐) ห้ามเพื่อนที่กำลังจะรังแกสัตว์ ($\mu=๒.๘๕$)

๑.๒ ด้านไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๑) น้อยเป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งแสดงว่าน้อยมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๖๐.๙)

๒) แต้มเห็นกิ่งก้อแล้วจับไปวางลงที่พื้นถือว่าแต้มมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๒๖.๒)

๓) คุณป้าแมนอยู่บ้านมีความรู้สึกไม่สบายใจ เพราะนึกภาพเวลาฆ่าปลาเป็นๆ คุณป้าแมนเลยซื้อปลามาปล่อยที่หลังวัดแสดงว่าป้าแมนมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๖๐.๙)

- ๔) ไม่รังแกน้องและเพื่อน ในและนอกโรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.๖)
- ๕) ช่วยห้ามเพื่อนและน้องที่รังแกซึ่งกันและกัน (ร้อยละ ๗๓.๙)
- ๖) ไม่นำสัตว์มาทักข่มหมาเล่น (ร้อยละ ๔๓.๕)
- ๗) ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน ร้อยละ (ร้อยละ ๗๘.๓)
- ๘) วันหยุดช่วยพ่อแม่ทำงานนอกบ้าน (ร้อยละ ๕๒.๒)
- ๙) ไม่ รังแกสัตว์เพื่อความสนุกสนาน (ร้อยละ ๖๕.๒)
- ๑๐) ห้ามเพื่อนที่กำลังจะรังแกสัตว์ ($\mu = ๒.๙๕$)
- ๑๑) ไม่รังแกสัตว์ชนิดต่างๆ ($\mu = ๒.๑๔$)

๑.๓ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่ขาดความเมตตากรุณาที่เป็นปัญหา ดังนี้

๑) ความความเมตตากรุณา ด้านการช่วยเหลือเพื่อนและน้องในโรงเรียน พบว่าการเลือกช่วยครูปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเลิกใช้ เป็นปัญหามากกว่าประเด็นอื่น ช่วยเหลือเพื่อนทำการบ้านด้วยกัน (ร้อยละ ๓๔.๘) และช่วยน้องล้างจานในโรงอาหาร (ร้อยละ ๓๔.๘)

๒) ความความเมตตากรุณา ด้านการช่วยเหลือคุณครูพบว่าการช่วยครูปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเลิกใช้ อยู่ในระดับ ต่ำมาก (ร้อยละ ๔.๓) รองลงมาคือ การช่วยครูถือของเมื่อเห็น (ร้อยละ ๕๒.๒)

๓) ความความเมตตากรุณา ด้านการช่วยเหลือโรงเรียนและให้เป็นที่เรียบร้อย พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหามากที่สุดคือการทิ้งเศษขยะในโรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.๖) ช่วยกันรักษาห้องสมุดให้เป็นที่เรียบร้อย (ร้อยละ ๓๙.๑) และช่วยกันเก็บไม้กวาดและไม้ถูพื้นให้เรียบร้อย (ร้อยละ ๘.๗)

๔) ความความเมตตากรุณา ด้านไม่รังแกซึ่งกันและกันพบว่า ไม่รังแกน้องและเพื่อนในและนอกโรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.๖) และช่วยห้ามเพื่อนและน้องที่รังแกซึ่งกันและกันเป็นพฤติกรรมที่มีปัญหา (ร้อยละ ๗๓.๙)

๒. ความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

จากการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา พบว่า ความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

๒.๑ การช่วยเหลือเกื้อกูล

๒.๑.๑ จัดหาสื่อความรู้ที่แสดงถึงผลกระทบของการขาดความเมตตากรุณา

๒.๑.๒ สร้างความร่วมมือระหว่างผู้วิจัยกับคณะครูและผู้ปกครองนักเรียน

๒.๒ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นทุกข์

๒.๒.๑ จัดทำสื่อแสดงถึงโทษหรือผลกระทบที่เกิดจากการขาดความเมตตา
กรุณาของนักเรียนเรียน

๒.๒.๒ ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อสร้างความร่วมมือในการให้คำแนะนำในการ
พัฒนาความเมตตากรุณาแก่นักเรียน

๒.๒.๓ จัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น โครงการเข้าค่ายคุณธรรม
จริยธรรมพัฒนาความเมตตากรุณา โครงการหนังสือธนาคารความดี

สรุปความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่
ที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี คือ ต้องการให้นักเรียนได้รู้ และ
เข้าใจ มีจิตสำนึกถึงความเมตตากรุณาในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับ
โทษของการขาดความเมตตากรุณาของนักเรียน ต้องการให้โรงเรียนหรือครูได้สอนและเน้น
เกี่ยวกับความเมตตากรุณาให้มากอย่างต่อเนื่อง และต้องการให้ทางโรงเรียนจัดโครงการ
หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมในเรื่องความมีระเบียบวินัยโดยเฉพาะความเมตตากรุณาของ
นักเรียน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องทั้งหลาย เป็นต้นว่า กิจกรรมเข้าค่ายอบรมพัฒนาความเมตตากรุณา กิจกรรมหนังสือ
ธนาคารความดี

จากการวิจัยระยะที่ ๑ สามารถสรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
การพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ
อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ดังตาราง ๑๒

ตาราง ๑๒ สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

ประเด็น	ปัญหา	ความต้องการการพัฒนา
๑. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ผู้อื่น		
๑.๑ โต้งเห็นสุนัขเข้าไปโรงอาหารเวลาพักเที่ยงจึงโยนเศษอาหารที่รับประทานอยู่ให้สุนัข แสดงว่าโต้งมีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๔๗.๘)	๑.๑ ความความเมตตา กรุณา ด้านการช่วยเหลือเพื่อนและน้องในโรงเรียน พบว่าการเลือกช่วยครูปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเลิกใช้เป็นปัญหามากกว่า ประเด็นอื่น ช่วยเหลือเพื่อน	๑.๑ ควรมีการเพิ่มเติมความรู้และจิตสำนึกให้นักเรียน เข้าใจว่าความเมตตากรุณาใน ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลต่าง ๆ
๑.๒ ความกรุณาคือความสงเคราะห์ให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ (ร้อยละ ๒๖.๑)	ทำการบ้านด้วยกัน (ร้อยละ ๓๔.๘) และช่วยน้องล้างจานในโรงอาหาร (ร้อยละ ๓๔.๘)	
๑.๓ นนท์เห็นเพื่อนกำลังยกขยะไปทิ้งนอกโรงเรียน เพื่อที่รถเก็บขยะจะมาเก็บ นนท์เห็นเพื่อนหนักมากจึงมาช่วย แสดงว่านนท์มีความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๘๒.๖)	๑.๒ ความความเมตตา กรุณา ด้านการช่วยเหลือคุณครูพบว่าการช่วยครูปิดไฟฟ้าในห้องเรียนเมื่อเลิกใช้ อยู่ในระดับ ต่ำมาก (ร้อยละ ๔.๓) รองลงมาคือ การช่วยครูถือของเมื่อเห็น (ร้อยละ ๕๒.๒)	
๑.๔ กุ้งอยู่หอพักกับเพื่อน วันหนึ่งกุ้งได้เข้าห้องน้ำเห็นในห้องน้ำไม่สะอาดกุ้งได้ทำความสะอาดห้องน้ำ แสดงว่ากุ้งมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อน (ร้อยละ ๖๕.๒)		

ตาราง ๑๒ (ต่อ)

ประเด็น	ปัญหา	ความต้องการ การพัฒนา
๑.๕ บอลนั่งรถบัสไปกับชม บอลเห็นชมไม่สบายเกิด อาการจะอาเจียนบอลเลย ช่วยเอาถุงพลาสติกมาให้ ชมและช่วยปฐมพยาบาล แสดงว่า บอลเป็นคนมี ความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๗๓.๙)		
๑.๖ ช่วยครูถือของเข้า ห้องเรียน ($\mu = ๒.๙๕$)	๑.๓ ความความเมตตา กรุณา ด้านการ ช่วยเหลือโรงเรียน และให้เป็นระเบียบ พบว่า พฤติกรรมที่ เป็นปัญหามากที่สุด คือการทิ้งเศษขยะใน โรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.๖) ช่วยกันรักษา ห้องสมุดให้เป็น ระเบียบ (ร้อยละ ๓๙.๑) และช่วยกัน เก็บไม้กวาดและไม้ถู พื้นให้เรียบร้อย (ร้อยละ ๘.๗)	
๑.๗ ช่วยห้ามเพื่อนที่กำลัง ทะเลาะ กันในโรงเรียน ($\mu = ๒.๘๗$)		
๑.๘ ช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บ ทุกๆ ชนิด ($\mu = ๒.๘๖$)		
๑.๙ ช่วยครูล้างภาชนะและเก็บ สถานที่ทานอาหารให้ สะอาดเหมือนเดิมเวลา ทานอาหารเที่ยง ($\mu = ๒.๙๑$)		
๑.๑๐ ห้ามเพื่อนที่กำลังจะรังแก สัตว์ ($\mu = ๒.๙๕$)		
๒. ด้านไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์		
๒.๑ น้อยเป็นเจ้าของที่มูลนิธิ ปอเต็กตึ๊งแสดงว่าน้อยมี ความเมตตากรุณา (ร้อยละ ๖๐.๙)		

ตาราง ๑๒ (ต่อ)

ประเด็น	ปัญหา	ความต้องการ การพัฒนา
๒.๒ แด้มเห็นกิ่งก้อแล้วจับไป วางลงที่พื้นถือว่าแด้มมี ความเมตตากรุณา (ร้อย ละ ๒๖.๒)	๒.๑ ความความเมตตา กรุณา ด้านไม่รังแก ซึ่งกันและกันพบว่า ไม่รังแกน้องและ เพื่อนในและนอก โรงเรียน (ร้อยละ ๖๙.๖) และช่วยห้าม เพื่อนและน้องที่รังแก ซึ่งกันและกันเป็น พฤติกรรมที่มีปัญหา (ร้อยละ ๗๓.๙)	๒.๑ ควรมีการเพิ่มเติม ความรู้ และเจตคติ ให้ไปด้วยกัน ได้ ของนักเรียนว่า ความ เมตตา กรุณาคือการไม่ เบียดเบียนผู้อื่นๆ
๒.๓ คุณป้าแม่อยู่บ้านมี ความรู้สึกไม่สบายใจ เพราะนี้ภาพเวลาฆ่า ปลาเป็นๆ คุณป้าแม่ เลยซื้อปลามาปล่อยที่ หลังวัดแสดงว่าป้าแม่มี ความเมตตากรุณา (ร้อย ละ ๖๐.๙)		
๒.๔ ช่วยห้ามเพื่อนและน้องที่ รังแกซึ่งกันและกัน (ร้อย ละ ๗๓.๙)		
๒.๕ ไม่นำสัตว์มากักขังทรมาน เล่น (ร้อยละ ๔๓.๕)		
๒.๖ ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงาน บ้าน ร้อยละ (ร้อยละ ๗๘.๓)		

ตาราง ๑๒ (ต่อ)

ประเด็น	ปัญหา	ความต้องการ การพัฒนา
๒.๗ วันหยุดช่วยพ่อแม่ ทำงานนอกบ้าน (ร้อยละ ๕๒.๒)	๒.๘ ไม่ รังแกสัตว์เพื่อความ สนุกสนาน (ร้อยละ ๖๕.๒)	
๒.๙ ห้ามเพื่อนที่กำลังจะ รังแกสัตว์ ($\mu=๒.๙๕$)	๒.๑๐ ไม่รังแกสัตว์ชนิดต่างๆ ($\mu=๒.๑๔$)	